

Laitosteatterit ovat veltoja

Antti Järvi ja Tommi Laitio esittelevät pamfletissaan kymmenen konstia kulttuurin pelastamiseksi.

Teemu Luukka HS

SUOMALAINEN kulttuuripoliitiikka saa kuulla kunniansa toimittaja **Antti Järven** ja tutkija **Tommi Laition** tuoreessa pamfletissa.

Järven ja Laition mielestä laitosteatterit ja -orkesterit ovat "kultapossukerhoja". Näiden virkamieseliittiklubien tehtävä on pitää pystyssä kullisseja, joiden keskellä sekä yleisö että taiteilijat lamaantuvat. Sisältö on liian usein itsekeskeistä ja välinpitämätöntä. Saa koskea -pamfletin mielestä kunnat katsovat tarjoavansa taidepalveluja kuntalaisille, kunhan alueella on hie-

noa pyntä. Näihin laitoksiin menevät melkein kaikki kuntien kulttuurirahat, mutta vastineeksi kuntalaiset saavat oboisteja, jotka kuluttavat enemmän aikaansa hiihtoladuilla kuin orkesterimontussa, "koska soitettavaa löytyy kentties kerran kuussa".

Samaan aikaan vapaat pienet teatteriryhmät tekevät työtä pienillä apurahoilla tai ilman palkkaa.

JÄRVEN ja Laition mielestä näin ei voi jatkua, vaan kulttuuripoliitiikan suunta pitää kääntää sellaiseksi, että "kulttuuri saisi taas meidät ymmärtämään, mikä tekee elämästä elämisen arvoista".

He kirjoittavat, että taiteilijoiden on lopetettava tekemisensä mystifioiminen ja laskeuduttava kansan pariin kaduille, bussipysäkeille, hoitolaitoksiin ja ostoskeskuksiin. Myös virkamiesten ja poliitikkojen on tehtävä osuutensa: heidän pitää vaatia nykyistä

tiukemmin, että tukirahojen vastineeksi taiteilijat ovat yhteiskunnalle hyödyllisiä. Ei taloudellisesti, vaan niin, että tukitaiteella kansan elämäntila tuodistettavasti paranee.

Kirjoittajat vaativat, että kulttuurin arviointiin otettaisiin onnellisuusmittareita kuvaamaan, kuinka hyödyllistä taidetta julkisilla varoilla tehdään.

"On utopiaa ajatella, että kiristyvässä julkisessa taloudessa tukea kasvatettaisiin asioille, joiden ei nähdä lisäävän kansalaisten tai yhteiskunnan hyvinvointia. Tuki pitää ansaita", pamfletissa kirjoitetaan.

Kirjoittajien mielestä tuen ehtoihin pitäisi kuulua nykyistä vahvempi velvoite "hakea ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin".

Heidän mukaansa enää ei pidä sallia, että "tekijöiden ja tukijoiden eliitti leikkii kaikkietävää jumalaa kieltäytymällä selittämästä tai edes keskustelemasta kulttuurin hyödyistä".

Esimerkkinä taiteilijoiden hyötyajattelukielteisyydestä he pitävät taiteilija **Silja Rantasta**, jonka mielestä taide "saa syntyä juuri niistä lähtökohdista, joista se kulloinkin syntyy".

YLEISÖN väheksyntä pitää lopettaa, kuuluu pamfletin käsky.

"Se, mitä nyt kutsumme yleisöksi, on oikeasti joukko ihmisiä ja ryhmiä, jotka ovat kyvykkäitä antamaan, muokkaamaan ja jakamaan sisältöjä."

He kyseenalaistavat myös ammattimaisuuden. "Kaikista kulttuurituotteista tulisi rikkaampia, jos kansalaisilla olisi mahdollisuus rakentaa niiden päälle ja ikään kuin antaa nii-

tä lahjoina eteenpäin."

Järvi ja Laitio tarjoavat kymmenen konstia, joilla kulttuurista tulisi kansalaisille hyödyllisempää ja merkityksellisempää.

HYÖDYLLISYYDELLÄ he eivät tarkoita viihteellistymistä tai sitä, että yhteiskunta tilaisi taiteilijoita hyötöpalveluja.

"Kulttuurin tulee olla haastavaa ja nyrjäyttävää. Nyrjäytys voi tarkoittaa asioiden tekemistä toisin, poikkeuksellisen pysäyttävää kauneutta tai tavallisen muuttamista omaksi ja erikoiseksi."

Kirjan keskiviikkona järjestetyssä tiedotustilaisuudessa kaksikko ei ollut ihan kaikista keinoista samaa mieltä.

Etenkin Järvi pitää työehtosopimuksia keskeisenä ongelmana siihen, etteivät virkamiestaiteilijat jalkaudu tarpeeksi kansan pariin eivätkä tee riittävästi yhteistyötä muiden taidelaitosten kanssa. Hän olisi valmis purkamaan Suomen kulttuurilaitokset niin, että kaikki vakituiset työsuhteet lopetettaisiin ja laitoksissa voisi työskennellä vain määräajaksi.

"Minä en olisi ihan noin jyrkkä", Laitio sanoo.

"Eivät laitokset sentään ole yhteiskunnan syöpä. Mutta jos ne eivät pysty paremmin perustelevaan merkitystään, ne tuhoavat itse itsensä, koska yhteiskunta ei ole enää valmis tukemaan niitä", Laitio sanoo.

SIITÄ molemmat ovat samaa mieltä, että laitokset ovat liian samanlaisia, niitä on liikaa ja sisältötuotanto pitäisi erottaa rakennuksista. Kulttuurirakennusten ovat he aukaisivat yleiseen käyttöön. "Nyt teattereiden lämpiöt ovat kiinni 20 tuntia päivässä", Laitio sanoo.

TAUSTA

10 konstia onneen

SAA KOSKEA -pamfletti esittelee kymmenen konstia, joiden avulla kulttuuri voisi kohentaa suomalaisten hyvinvointia.

■ Kulttuuri pitää siirtää sinne, missä ihmiset ovat: kaduille, bussipysäkeille, hoitolaitoksiin ja ostoskeskuksiin.

■ Kaikista kuntien julkisista investoinneista prosentti on sijoitettava kulttuuriin.

■ Kaikille kunnille oma kulttuurikuraattori. Taiteen korkeakouluopintoihin puolen vuoden palkkattu harjoittelu suomalaisessa kunnassa tai järjestössä.

■ Kulttuurilaitosten esitykset

kiertämään ympäri maata.

■ Teatterit ja orkesterit pois rakennuksistaan, sisältö irti seinistä.

■ Museot ilmaiseksi.

■ Taiteen arviointiin ja taiderahojen jakoon päästettävä mukaan myös ei-ammattilaisia.

■ Ei-ammattilaisten taiteen tekoa tuettava vuodessa eurolla per kansalainen.

■ EU:n kulttuuribudjetti suuremmaksi ja kulttuuripoliittista päätösvaltaa enemmän EU:lle.

■ Yleisölle välineitä osallistua mm. laitosten sisältöjen tekemiseen. **HS**

kultapossukerhoja

SIRPA RÄIHÄ HS

Antti Järvi ja Tommi Laitio sanovat keskiviikkona julkaistussa pamfletissaan, ettei yleisöitä odoteta nykyisin muuta kuin pääsylipun maksamista, kännykän sulkemista ja paikallaan istumista.